Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LÉGAL INDOCHINE N° 914

	HANOI						
	Par porteur (Hanoi et banlieue)	Par poste (Indochine)	Par poste (Etranger)	Par poste (Etranger)	Par poste (Etranger)	Nous-même (Hanoi et banlieue)	Par poste (Etranger)
Một năm..	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	6 $ 60	12 $ 00
Các làng và Các công-sở	»	5. 00	5. 00	5. 00	9. 00	»	»
Sáu tháng..	3. 00	3. 50	3. 20	3. 20	3. 30	3. 30	6. 00
Ba tháng..	1. 50	1. 75	1. 60	1. 60	1. 65	1. 65	3. 00
Một tháng..	0. 50	0. 60	0. 55	0. 55	0. 55	0. 55	1. 00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂI-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.

Une seule insertion. . . . . 0 $ 20 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . . 0 $ 15 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Ngày kỷ-niệm sinh-nhật của bản-báo

Ngành đi ngành lại, mới ngày nào cũng sau non một tháng cái ngày kỷ-niệm hội đến vua Tỏ, trước gần hai tháng cái ngày kỷ-niệm Đại-pháp cộng hòa, là cái ngày 15 tháng Mai để trên tờ lịch, cũng ở cái mọi cổ-đô nước cũ núi Nùng hồ Kiếm mấy ngàn năm ấy, cũng trông ra là năm châu sáu giống, nào nòng chẳng, nào công chẳng, cái cuộc cạnh tranh kịch liệt về hội vô hình nào kia, trông vào thì bạ kỳ vọt hộ cùng ngôn ngữ, cùng hình-thể, cùng văn-hóa, cùng phong-tục, cùng lịch-sử lưu suy trị loạn tự nào, cũng quần-quần xúm-xi trong một đám bể người con Hồng-cháu Lạc, sự mất thông minh, tài chẳng bằng ai, được nhường nào ở dưới bóng cờ ba sắc của một nước văn-minh giàu mạnh trong cái thế-giới thế kỷ thứ hai mươi mà cầm trọn bút viết câu kỷ-niệm cái ngày sinh-nhật của tờ báo này, tuần-hoàn chửa bao lâu mà cái ngày ấy đã lại tới cơ rồi, lại không thể dừng được không viết mấy câu kỷ niệm lẻ thường như mọi năm; nỗi bâm đôi ngón tay thì ra đến cái sinh-nhật này bản báo đã qua cả thảy mười lần sinh-nhật. Trong cái khoảng thời-gian mười lần sinh-nhật của bản-báo vừa qua đó không biết cái trình-độ tiến-hóa của quốc-dân mình có nhờ một chút được bước nào không? Không biết cái tờ báo nhỏ mọn này có bổ ích cho quốc-dân được phần nào một muôn một không? Mà nhỏ như cái con đường đã qua thật đó, hãy xa lăng lắc, nói rằng kỷ-niệm, cũng không biết kỷ-niệm cái gì bây giờ, không lẽ theo cái tục ăn mừng sinh-nhật của thế-nhân mà tự mình lại ca công tụng đức của mình, tự mình lại chúc cho mình thì lại thêm một cái tiếng cười vỡ vì nữa.

Các bạn đọc báo nhiều ngài có lòng quá yêu bản-báo nhân ngày sinh-nhật mà tỏ lời khen ngợi, hoặc đưa thư lại mừng nào thuật những công-nghiệp này công-nghiệp khác của bản báo đã làm nên, nào kể những kết-quả nọ kết quả kia mà bản-báo đã gây được, nói bản báo là một cái đài tiên-phong cho con đường ngôn-luận của bản-quốc, là cái chuông thỉnh mộng cho cái hồn dư-luận của quốc-dân, trong khoảng hơn mười năm trời qua, khỏi được bao nhiêu nỗi khó khăn mà cái mục-đích càng ngày càng thấy sáng sủa hơn, cái phương-châm càng ngày thấy tiến hành riết. Về phần bản báo thì đối với công-luận của xã-hội, càng khen ngợi bao nhiêu lại càng phải nghĩ ngợi bấy nhiêu, càng mừng cho bao nhiêu lại càng phải lo sợ bấy nhiêu, không hề dám nhận những lời quá khen quá mừng đó mà phô-trương huyễn-diệu ra để tự đắng cáo bạch cho mình.

Vậy thì cái câu kỷ-niệm thứ nhất của bản-báo trong ngày sinh nhật này là chỉ xin cô công cùng sức, tự cái lần sinh-nhật này về sau mười lần, trăm lần cho đến mấy trăm lần nữa theo cho trọn cái chức-vụ cao-thượng của một nhà làm báo để giúp một vài phần vào cái công cuộc tiến hóa của tổ quốc ta sau này. Ôi! nói đến cái chức-vụ cao-thượng của nhà làm báo, thì những kẻ nông-nổi sốt ruột thay! Xưa vua Napoléon có nói: «Cái sức một tờ báo, một mũi cây súng không mạnh bằng ». Vì sao mà tờ báo có cái sức mạnh như thế? Vì có nhẽm được cái mục-đích rất đường-hoàng, định được cái phương châm rất chính đáng, mà trong cách ngôn-luận, để làm cho đạt tới được cái mục đích ấy, quán-triệt được cái phương châm ấy, lại phải có cái thái-độ ổn kiên hùng-hồn; trúc như lời quan Sarraut là một nhà làm báo trứ danh đã giải rõ cái chức-vụ của nhà làm báo tại hội Báo giới liên-hợp Nam-kỳ năm trước, ngài nói: nhà làm báo phải tự coi mình là nhà giáo-dục, giục cho cái dư-luận trong nước giáo-dục cho khắp mọi người; đảng đồng phái đi không phải cái việc của nhà làm báo; mỉ qui làng cũng cũng không phải cái việc của nhà làm báo; phải cẩn-thận, phải tinh tường, công bảo cho mọi người trong nước biết những vấn-đề nên biết, thường lấy cái lẽ công thị công-phi mà phán đoán, mà phê bình, mà đỗ, mà khuyên, mà răn mà trách, không khích người ta lấy những lời đàm giản, mà cốt đông người ta lấy những lời phải nghe, tin tức thì cần cho thật linh thông, kỳ-tài thì cần cho thật đích xác. Nghĩ cái chức-vụ cao-thượng của một nhà làm báo như thế mà theo cho trọn được hà phải là việc dễ dư? Nhất là một nhà làm báo ở nước Nam mình thì cái chức-vụ mới lại càng khó khăn lắm. Nước mình vừa qua cái thời-kỳ bế quan tỏa cảng mà bắt đầu vào cái cuộc Âu Á giao thông, đương cái buổi tân cựu giao thời này, lẽ thời cũ có cái cần phải bảo-tồn mà văn-minh mới có cái cần nên thâu-nhập, phải chỉ nèo đưa đường làm sao cho khéo, khiến cho cái khuyết-điểm của quốc dân mình có thể bổ cứu được mà cái ưu-điểm của quốc-dân mình không đến nỗi tiêu-tán đi. Chính-phủ thì là chính-phủ Bảo-hộ, lấy cái tư-cách một nước khôn lớn mà dìu dắt một cái dân-tộc bé dại là dân-tộc mình, dù khai hóa hết lòng, đêm ngày trù-hoạch cho ta những điều công ích công lợi, nhưng cái trí-thức dân mình chưa được phổ-thông, cái tính-chất dân mình cũng có điều còn bỏ ngỏ, thường có nhiều cái lương-pháp mỹ-ý mà không khỏi sinh ra vô số tệ-lậu trong lúc thừa hành; nhà làm báo phải làm sao cho đạo đạt được cái đức-chính của chính-phủ cho quốc dân hay và giải bày được cái tình tệ của quốc-dân cho chính-phủ biết: nhân dân đối với chính-phủ có điều ngộ-hội phải khai thuyết cho rõ ràng; chính-phủ đối với nhân-dân có chỗ hoài nghi, phải giải-thích cho minh bạch: ấy ngoài cái chức-vụ của nhà làm báo ở nước ta lại còn phải có cái chức-vụ riêng đối với chính-phủ mình, quốc-dân mình như thế nữa.

Bản-báo tự-vấn trong cái khoảng thời-gian mười lần sinh-nhật đã [illegible] không dám nhãng bỏ cái chức-vụ của mình. Gánh nặng đường xa, cái ngày giờ bản-báo phải hiệu lực với xã hội còn dài, còn cố giữ vững cái chức-vụ ấy cho đến kỳ quán-triệt thủy-chung, đề mong có một ngày kia dân khộn nước thỉnh. Mai sau trong lịch-sử tiến-hóa của nước nhà có chép đến cái ngày 15 tháng Mai là ngày sinh-nhật của bản-báo này thì cái ngày này mới thật là cái ngày đáng nên kỷ-niệm vậy. Xin các bạn đọc báo lượng cho.

B. Q.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 12 Mai 1923

Việc M. Caillaux bị thương

Tin Toulouse. M. Charles Eboué, làm nghề luật-sư, cựu chiến-binh đệ nhất đẳng Bắc-đẩu bội tinh, chiến thứ thập-tự, là người khiển sự với ông Caillaux nói rằng vì ông Caillaux giơ súng lục dọa bắn, nên ông ta mới phải ra tay.

Paris, ngày 13 Mai 1923

Cái vấn-đề bồi-thường

Quan Poincaré đọc diễn-văn ở Commercy có nói: Nước Đức chưa nộp xong bồi-khoản thì nước Pháp không rút quân ra khỏi hạt sông Rhur. Nước Pháp rất ghi ân các nước Đồng minh, nhưng các nước Đồng minh cũng phải ghi ân nước Pháp mới được. Cái phần công-trạng của nước Pháp trong cuộc chiến-thắng không phải là nhỏ, mà trong những nỗi đau-đớn, thì cái phần nước Pháp lại là lớn hơn cả. Nước Pháp không chịu giảm bồi-khoản đi.

Anh Ý với Đức

Trong bức thư của Anh, Ý trả lời lại nước Đức có nói rằng các điều khoản của Đức khởi-nghị không đủ, mà lại không có gì làm bảo lãnh. Trong thư trả lời của hai nước ấy có chỉ nghị mọi lẽ trong các điều khoản của nước Đức, và khuyên nước Đức nên khởi nghị các điều khoản khác cho ổn hơn.

VĂN UYỂN

Tức cảnh anh kiết lúc làng vào đám

Mặc nơi ca vắng mặc nơi chèo,
Riêng bác không tiền cứ ngủ queo.
Mơ xuống âm-ti xem mùa rẫy,
Một phường lừa, ngựa, khỉ, dê, mèo.

Trời hanh nhà nỗ

Nhà tre lợp lá gặp trời hanh,
Kèo cột đua nhau nỗ tỉnh tanh.
Lắm lúc trước xong bỗng bước mộng,
Mơ màng như học khác đàn tranh.

Cảnh lúc xem hoa

Hôm rợ xem hoa nỗ trắng cành,
Ngày nay hoa đã rụng tan tành
Dục tân dục cổ ai hay đặt?
Ngọn gió đông kia khéo bạc tình.

Nhớ bạn

I

Nhớ anh Xuân-đường chết lâu rồi!
Bể bạn non thề mấy cũng thôi!
Nhiều lúc đem câu thơ cũ đọc,
Mưa sầu gió thảm một mình tôi.

II

Càng bước càng đành nhỡ chuyến đò,
Nợ đời vẫn tự trút dồn cho.
Non Bồng nước Nhược dong chơi thỏa,
Giấc mộng trần người chuyện nhỏ to.

III

Trông theo bóng hạc tít mù khơi,
Dâu bể riêng ai mối nước đôi.
Để vẫn còn cây hoa Ấu mẫu
[illegible] enor.

IV

Đầu thôn Trúc-ổ bóng giăng tà,
Khéo gợi hồn quê tiếng hạc qua.
Vội bước ra trông trời vắng ngắt,
Ba chương phật mộc biếng ngâm nga.

V

Bóng sao xử-sĩ ẩng mây mờ
Bến nước đầu non những đợi chờ.
Trí-kỷ còn vương in cảnh cũ,
Trả lần bút tế mấy bài thơ

Cảnh-viên Đinh-gia-Hân

Đêm buồn

Tập kiều

Đêm sầu một khắc một chầy,
Bâng khuâng như tỉnh như say một mình.
Cho hay là thói hữu tình. [illegible]
Đố ai gỡ mối tơ mành cho ra.
Một mình lặng ngắt bóng nga,
Giòn đường gần với nỗi xa bời bời.
Song xa vó ngựa phương trời,
Nghĩ thân luống những ngậm ngùi cho thân.
Ôm lòng đôi đoạn xa gần,
Hồn quê theo ngọn mây Tần xa xa.
Gió rừng cành đã đêm hoa,
Lòng này ai tỏ cho ta hỡi lòng?

Nguyễn-quang-Thái

Cái thói tự-sát của người Nhật-bản

(Tiếp theo)

Coi thế thì biết cái chế-độ xã-hội của Nhật-bản so với các nước văn-minh khác lại còn khuyết hãm nhiều hơn. Những dân-tộc giỉ-man, về cái chế-độ xã-hội cũng khuyết hãm nhiều nhưng cái hạnh-phúc sống sợ chết lại quá đỗ-đại hơn các dân-tộc văn-minh nhiều, nên cái thói tự sát không thịnh hành lắm. Cái tính ham sống sợ chết đó, người Nhật lại ít hơn cả người các nước; ấy số người tự-sát, người Nhật-bản sở dĩ nhiều hơn các nước, lại còn một cái cớ đó cũng là một cớ lớn vậy.

Cái tính khinh sinh cầm tử của người Nhật-bản gốc từ cái võ-sĩ-đạo đời xưa. Võ-sĩ-đạo Nhật-bản là vì những hoàng-đế phiên-chủ Nhật bản đời xưa cổ lệ mà thành, muốn cho quốc-dân trong nước đều là cái máy nô-lệ rất trung-lương của mình lợi dụng; người mà tham sinh úy tử thì không phải là bảo bản, không phải là nghĩa-sĩ trung thần, không được quân-vương thưởng dự, không được xã-hội sùng-bái, lại lâu cái tính khinh sinh cầm tử thành hẳn là một thứ đạo-đức phong-tục của xã hội.

Sự tự sát ở bên Âu-châu là một sự pháp-luật thiết đối không cho; tự-sát mà chết không được 'ông vào chỗ mộ-địa phổ-thông, giáo-sĩ không đọc kinh cầu hồn cho; tự-sát không chết thì tòa án có trừng phạt; vì các nước Âu-châu đều lấy giáo Cơ-đốc làm bản vị, cho là sự sống chết của người ta là thuộc quyền đức chân Trời cả, nếu tự mình xâ-ỷ lấy cái sinh-mệnh của mình tức là xâm phạm đến cái quyền của đức chân Trời vậy; người Nhật-bản thì không thế, vô luận tự-sát chết hay là không chết, pháp-luật và xã-hội cũng không có chế tài gì cả, có khi những văn-nhân danh-sĩ và các nhà đạo đức lại lấn dương cảng-bái cho lối cực-đoan, tức như quan đại-tướng Nãi-mộc tự-sát trong lúc đánh Lã-thuận năm 1912 được cả triều gia thượng hạ tụng-dương là một cái chứng đích thực toàn thể-giới đều cũng có biết cả.

Cái thói tự-sát của người Nhật-bản lại có một phần ảnh-hưởng về tôn-giáo nữa. Nhật bản là nước Thần đạo giáo và Phật-giáo, đối với sự sống chết, cái quan-niệm khác giáo Cơ-đốc của người Âu-châu xa. Ngoài hai cái giáo lý người Nhật-bản lại còn chịu cái học thuyết sát thân thành nhân của Nho-giáo nữa: nên [illegible] gái, bản tới sự sống chết đều có một cái kiến-giải chung, cho là người ta thế nào cũng phải chết, chết già chết yếu, cũng là chết cả, gặp lúc nên chết hay là lúc không chết không được thì quyết-nhiên chết quách cho rồi.

Về phong-thổ cũng lại có một phần ảnh-hưởng của khiến cho người Nhật-bản để sinh ra cái tính khinh sinh cầm tử. Nước Nhật-bản nguyên là một địa-phương sơn minh thủy tú, hoa cỏ tốt đẹp, nhưng ở bề trong cái cảnh sơn minh thủy tú, hoa cỏ tốt đẹp lại có tàng phục những cái hiểm-tượng động-đất long trời, hỏa sơn bằng-liệt, làm cho người ta không có cái sống chắc-chắn yên-truyền, nên người Nhật-bản hay có cái tính tình khẳng khái bi ca, trong những lúc bi ca khẳng-khái hứng-thú rất nồng-nàn là những lúc không coi cái chết vào đâu cả.

Ôi! « Người Nhật-bản không sợ chết », câu ấy chẳng là một câu phẩm bình chung của người thế-giới đối với tính-chất dân tộc Nhật-bản ngày nay đấy ư? Ta xét các cái cớ vì sao mà người Nhật-bản lại có cái tính-chất đặc-biệt với người các nước như đã kể trên kia thì ta có thể kết luận được rằng: Cái thói tự-sát của người Nhật-bản bởi những cái chế-độ bất-lương của xã-hội còn nhiều hơn các nước khác thì điều đó hiện còn là một điều khuyết-điểm to của dân-tộc Nhật-bản chưa được văn-minh hoàn-thiện bằng Âu-châu, nhưng cái tính khinh sinh cầm tử của các người Nhật-bản bởi những cớ khác kia thì lại chính là một điều ưu-điểm của dân-tộc Nhật-bản đáng trở nên cường-thịnh hơn người vậy.

T. H

Tự do diễn đàn

Đời đáng chán hay không đáng chán?

Đêm khuya thanh vắng, ngồi trên một cái gác kín ở phố... bỗng bề tịch mịch, bóng đèn thâm u, lại đối với ngọn đèn nha-phiến của người bà con tuổi đã cao là người mà thân thế đã nhiều phen nhập tịch trong lòng khổ não, đến hầy giờ đã mỗi tóc bạc gió về làm bạn với ả phù-dung, người buồn cảnh có vui đâu, cái cảnh-tượng hai người với ngọn đèn hình như để biệt hẳn một cuộc thế-giới u-sầu mộng-ảo lạnh lẽo đìu hiu, ai là người trông thấy thế mà chẳng động lòng hoài-cảm? Lại thêm tiếng đàn thập-lục hòa với tiếng nhị đàn xa, lại như oán như tố, như khóc như than, làm cho ruột gan kia để chứa chan nỗi giang-hồ, mà ký-ức bồi hồi, ngồi đứng không yên, để hầu như chung quanh mình toàn là những cái tin ngọn lửa sầu thảm, lúc nào cũng rói rọi trước mắt.

Nghĩ như mình, đến xanh mới ngoài hai mươi mà thân đã từng lịch duyệt biết bao nhiêu cảnh nghịch, mãi đến ngày nay bước chân bôn-tẩu đã mỏi mệt, con đường danh lợi trông xa lăng lắc, cơ nhà nợ nước chưa lấy chi mà đền bồi được, huống chi còn lụy nhà, lụy nước, tự mình đã buộc lấy cảnh khốc, cảnh sầu, không ai đánh mà cũng đau, nghĩ cuộc đời những tác này, phỏng có nên ham đời yêu đời nữa hay không? Tạo-hóa đã phú cho người ta một cái tài, song lại vì một cái tài ấy, mà để cho vận-mệnh phải long đong, xưa nay tài sĩ đa truân là thế thế, mà nghĩ ra người ta ở đời, phần nhiều thân lịch những cảnh tượng đau đớn như cái cảnh đêm khuya ở trên cái gác này, không ai dám cả quyết nói rằng suốt một đời không đau khổ, không buồn rầu. Nhưng phần nhiều người đều như thế thì bảo ai cũng nên chán đời hay sao?

Không, không thể được.

Phải có cũng gì với nỗi sống.

Cả cuộc sinh hoạt, cả cái mục-đích cao xa khó khăn bấy nhiêu, trong cõi trần ai thọ đó; dẫu ta có khổ, có buồn, đời ta có ao-ước, lòng đong, khổn nạn, ta cũng vì tất để chán đời được. Câu hỏi đời đáng chán hay không đáng chán đã xuất-hiện ở trên tờ báo bao nhiêu lần nay, biết bao nhiêu lý-thuyết ủng-hộ rõ ràng. Kỳ giả nhân lúc cảm-tưởng đến cuộc đời của mình bắt giác cầm bút viết nên bài này cũng xin góp lời một phần dư-luận vậy.

Ai cũng đã từng biết rằng đời người thật ngắn ngủi như ngựa lồng qua cửa sổ, ba vạn sáu nghìn ngày là mấy, cảnh phù du trông thấy mà đau, thế mà trong khoảng ấy, nào biết bao nhiêu cảnh nghịch xô-đẩy người ta rút cục vào giấc mộng trăm năm. Lấy con mắt triết học mà quan sát cuộc đời thì cuộc đời thật là bể khổ, bến mê, là người đời là tuồng ảo-hóa cả.

Đáng thương thật, song nước bể còn có khi cạn, núi đá có khi mòn, sinh vật trong giới đất chẳng qua là phải theo cái thiên-lệ đào-thải tự-nhiên mà mưu cho cuộc sinh-tồn của về tự. Ta đây chẳng qua cũng là chịu quyền sự khiến của tạo vật, mà tô điểm cho cuộc đời thêm sắc. Thân ta mà ra đời, chẳng phải là vì ông tạo-vật kia đẩy Sự vui, sự buồn, sự sướng, sự khổ của người ta toàn là những về thua đậm nhạt nồng để tô-điểm cho bức tranh thiên-nhiên kia thêm huy-hoàng mỹ-lệ. Rừng xanh có chim chóc hay bằng cá lạch đuổi nước, hươu nai nhảy nhót trên đồi, tức là biểu-hiện cái cuộc đời của người ta cũng sinh-hoạt một phần vi nhu vậy. Đời đã có ta, thì ta cũng phải có đời — lẽ tự nhiên phải thế. Đời có ta để về một cái mục-đích, bồn iều về một cái lý-tưởng gì ư? Ta có đời để làm chi, chẳng qua là để sống mà gánh vác công việc cho đời ư? Cái nợ xã-hội, gia-đình càng to, càng nhiều bao nhiêu, lý là cái mục-đích ở đời càng cao xa khó khăn bấy nhiêu, trong cõi trăm năm có lẽ khó ai chỉ vai cười suốt một đời mà đã đạt được mục-đích lý!

Cái mục-đích đời người ta mà đạt được, đã là khó thì đối với đời mà được là người hữu ích, tất phải chịu những nỗi thống-khổ nhọc nhằn. Trải xem lịch sử, các bậc anh-hùng hào-kiệt chi-sĩ nhân-nhân, ai đã từng làm được sự-nghiệp hữu-ích cho đời, vang-thế còn truyền danh, thì không một ai là không ba chìm bảy nổi. Nói cho phải thì những cái khổ, những cái buồn, những cái thảm ở đời toàn là những vị thuốc bổ cho linh-hồn của ta, làm cho ta có thể mà biết quan niệm cuộc đời. Để gọi là đời, thì không phải là một tiếng gọi không, tức là một cái trong-thái sinh-hoạt của nhân-loại sinh vật ích-chức trong cái phạm-vi lý-tưởng, không phải chỉ là một cái thang có vài bực, bước chân ta không khó nhọc đã trèo lên được ngay đâu.

Nếu cái mục-đích ở đời mà theo để dàng như trèo cái bực thang kia, thì tuồng đời người ta cũng vẫn phải

---

định rất ngắn lại, làm gì những ba vạn sáu nghìn ngày cho khó nhọc công tai. Nếu theo cho tới cái mục-đích ở đời, mà không phải khó nhọc, chỉ những vui cười, thì đời không gọi là đời, đời không có thể sinh-hoạt lẽ một người đánh một người mà đến nỗi tan sọ được như vậy.

Cái bóa đùng để đánh và cái đòn ống không xác, hiện đã bắt được rồi

Những người đang lông sự Nhà-nước, nếu đã được thực thụ rồi thì phải xin nghỉ giả hạn (disponibilité), nếu còn tập sự thì phải từ chức mới được vào học trường Cao-đẳng. Có trình giấy nghỉ định được mới

Tòa Thượng-thẩm — *Dụm dọc dàn-bà.* — Nguyễn Mme Thuận-thành ký có thưa tên Ngô-duy Bách cũng 2 tên khác về tội dụm dọc đòi tiền. Tòa xét việc ấy rồi tuyên án phạt mỗi tên

Phủ Toàn-quyền. — MM. Phạm-hữu-Minh, thư-ký hạng nhất thuộc địa-hạt Quảng-thu-ký hạng nhất thuộc ngạch các tòa Sứ Bắc-kỳ, tổng sự tại phủ Toàn-quyền thì nay một viên đổi

Gái ngoại tình. — Chiều theo tờ ấy quyền của quan Dự-thẩm ở Hanoi có Một-thám đã cho xét hỏi về việc có Hoàng-thị-Thọ phạm tội ngoại tình.

Do Việt Nam Digital Archives (vietnamarchives.org) thực hiện với sự tài trợ của Đại học Cornell (Cornell University)

Cái nạn ô-tô

Chiều thứ tư trước, hồi 6 giờ, một cái xe ô-tô của phủ Thống-đốc, trong có quan Thống-đốc Cognacq và M. Darles ngồi với một cái cha hiệu Berthet Charrière trong có M. Dufourg ngồi đụng phải nhau. Xe thì nhỏ không việc gì còn M. Dufourg thì bị thương ở mặt.

Tin sau cùng

HAVAS

Paris, ngày 14 Mai 1923

Máy bay rơi

Tin Amiens. — Một cái máy bay đương bay rơi xuống, lửa bốc lên, 6 người ngồi trong máy bị chết.

Việc trong hạt sông Rhur

Tin Dusseldorf. — Pháp lại tại chiếm các sở cái mỏ nữa. tịch biên hai ngàn triệu marks ở Worms. Số than chở đi, tăng lên nhiều. Mỏ nhiều nơi nữa. Ba người hầy hoại dụng cụ bị bắt.

Cướp tàu thủy

Tin Hongkong. — Một bọn cướp, cướp tàu *Shantung* Chàng lấy mất 60.000 bạc.

Caoile, ngày 12 Mai 1923

Gió bão Tàu bể bị nạn

Tin Manille. — Mấy hôm trước đây trong bể Trung-hoa có gió bão, hai chiếc tàu bị rạt vào bờ bể Phi-luật-tân. Một chiếc của một công-ty hàng hải tại Đông-pháp (?) chở 439 người. Trung-hoa ni cạn ở mũi Pedra gần vịnh Hongkong. Tàu A landa City ở Balimno-re đến sắp sửa đi cứu. Hai chiếc nay-phong ngư-lôi. Hoa-kỳ cũng đã đi đến để cứu trợ.

Cứ như tin tức ở Manille nhận được thì hành-khách và thủy-thủ không việc gì cả.

Còn một chiếc là tàu *Siaman*, thì ở Paom-penh đi đến Manille. Có tin rằng trong tàu ấy cũng không ai bị hại cả.

Bốn hôm nay ở Manille mưa lới 36 cm nước. Cứ như số coi về việc puong-vũ thì ở miền bắc có gió bão, nhưng chưa rõ đi về phía nào.

VIỆC HANOI

Giá bạc Kể từ ngày 15 Mai 1923, giá bạc ở kho Nhà nước định là 8 08

Thị-giá quốc-trái. — *Ngày 15 Mai 1923* : 3 °/. 57,80. — 4 °/. 1918 81,65 — 5 °/. 1915-1916 75. — 6 °/. 1920 90,07.

Tin tàu. — Tàu *Affon* khởi hành ở Saigon đi Tourane, và Ha phong ngày 17 Mai 1923 hồ 4 giờ.

Ngày kỷ-niệm Pasteur. — Chiều hôm qua hồi 5 giờ Hội-đồng tổ chức ngày kỷ-niệm Pasteur tiên-sinh để họp tại tòa Đốc-lý. Chương-trình ngày kỷ thế nào, chưa quyết định xong, nhưng nghe sẽ có một cuộc diễn-thuyết của quan Hội-chánh tổng trưởng Jonbin nói về lịch-sử Pasteur tiên-sinh và ngoài những cuộc đấu trí thì hội sẽ bán những huy-chương để lấy tiền giúp cho các nhà thí nghiệm theo phương pháp của tiên-sinh.

Thể lệ vào trường Cao-đẳng. — Trong mục này, số báo ngày hôm qua có bỏ sót mất một đoạn, vậy nay thêm vào cho đủ.

Các học sinh xin vào trường Cao-đẳng thì nhà Học-chính cứ theo thứ tự như sau này mà kén chọn.

1· Những người có bằng tú-tài tây;

2· Những người có bằng Tiền học Cao-đẳng (Brevet supérieur) nay là bằng tú tài bản xứ;

3 Những người có bằng Thành-chung mà đã theo học được hai năm tại lớp trung học bản xứ (phải đính theo một tờ chứng chỉ của quan đốc trường Trung-học mình theo học trước nhận thực cho).

4· Những người có bằng thành chung và tính đến ngày 1er Octobre 1923 được 20 tuổi.

Những người xin vào học trường Canh-nông, Thương-mại và Công chính, có bằng thành-chung mà 19 tuổi thì cũng được.

Các học sinh và cựu học sinh trường Sư-phạm thì phải do quan Thủ hiến bản xứ ưng thuận cho mới được vào học.

Chiều hôm nay, hồi 5 giờ, ông Thống-đốc Cognacq có tiếp các ông Hội-trưởng và Hội-viên Hội-đồng Thành-phố để nói về việc thành-phố Hanoi sẽ mua lại sở Điện-khí của hãng Descours et Cabaud. Việc này đã trình giấy nghị-định được nghỉ hoặc được từ chức đã nói trên kỳ rồi mới được nhận hẳn làm học sinh trường Cao-đẳng.

Những người vào học trường Cao-đẳng thì sẽ có giấy gọi và mỗi người được một tờ giấy đi đường đến Hanoi. Trừ những người Bắc-kỳ ra không kể, còn thì ở các xứ khác phải đem theo một cái giấy căn-cước (titre d'identité) như đã nói ở trong nghị-định ngày 9 Novembre 1918.

Những người thi tuyển vào trường

Ngoại cái số học sinh có văn-bằng mà được vào học trường Thương-mại và Công-chính thì hai trường ấy sẽ để dành mấy chỗ cho những người không có văn bằng mà thi đỗ sau này. Trường Thương-mại thi vào ngày 4 Septembre 1923, còn trường Công-chính thì vào ngày 20 Août 1923.

Các đơn xin ứng thi phải đệ đến tòa ba nhà Học-chính Đông-pháp (Direction de l'Instruction Publique), trường Công-chính thì phải gửi đến trước ngày 13 Juillet và trường Thương-mại thì trước ngày 20 Juillet. Các đơn xin phải khai tên tuổi mình, những văn bằng đã có, cùng là chỗ ở rõ ràng để có cần hỏi han gì thì nhà Học-chính gửi đến.

Ngày kỷ-niệm Cây-giây. — Đến ngày chủ-nhật 20 Mai hồi 5 giờ chiều tại đường Cây-giây sẽ làm lễ kỷ-niệm quan Năm Henri Rivière bị tử trận ngày 19 Mai 1883 trong khi đánh tại Cầu giấy.

Cuộc diễn-hí ban ngày nội Jeanne d'Arc. — Sau nội diễn ban đêm ngày nội Jeanne d'Arc quan Toàn-quyền có gửi một bức thư cho quan Nguyễn-soái-Tổng-tư-lệnh các đoàn binh. Trong thư quan Toàn-quyền có ngỏ ý khen ngợi sự khéo léo trong cách sắp đặt các cuộc diễn-hí ban ngày và các cuộc đua thuyền. Quan Toàn-quyền cũng có nói rõ rằng ngài rất lấy làm hài lòng về cuộc diễn-hí ban ngày và đã thưởng cho quan Nguyễn-soái-Tổng-tư-lệnh 100 quan khi ngài được ăn trọ vì trước đã có cam ăn một lần.

HIỆN NAY TẠI RẠP PALACE
CÓ CHIẾU PHIM ẢNH

Vua nghề Xiếc

Thi bằng cao-đẳng tiểu-học tây. — Sang hôm nay, trong kỳ thi bằng Cao-đẳng tiểu-học tây (B. E. P. S.) có những bài này

Tính đố

I. — Un homme rejette en moyenne par minute 4.24 de mètre de gaz carbonique qui se substituent à une égale quantité d'oxygène et l'air devient irrespirable quand il renferme 4,100 de son volume de gaz carbonique. On néglig ra la quantité de gaz carbonique contenu dans l'air normal.

Sachant que les 3 dimensions d'un atelier de couture sont proportionnelles aux nombres 3 4, 2 5 et 2 et que leur somme est égale à 17 m. On demande combien de temps la r de cette salle, où n'entre pas renouvelé, pourrait suffire aux 20 ouvrières qui elle reçoit.

II. — Une meule en pierre cylindrique a un rayon de 75 centimètres et une hauteur de 0m0. Au moment a été pratiquée suivant l'axe, un trou à section carrée dont le côté mesure 4 decimètres.

Calculer le volume et le poids de cette meule. Densité de la pierre 2, 6.

Hóa học

Nam ban :

Fermentations

1. Quel est le savant qui a démontré que certaines fermentations sont produites par des êtres vivants ?

2. Quel nom a-t-on donné à ces organismes ?

Où existent leurs germes ?

3. Quelle est la substance organique dont la fonction est capitale dans la transformation du glucose en alcool ?

4. Procédé Pasteur pour la fabrication du vinaigre.

Nữ ban :

Fermentations

1. Quel est le savant qui a démontré que certaines fermentations sont produites par des êtres vivants ?

2 Quel nom a-t-on donné à ces organismes ?

Où existent leurs germes ?

Eu quoi consiste la *pasteurisation* de la bière et quel est le but de cette opération ?

4. En quoi consiste la *stérilisation* ? Application de la stérilisation pour la conservation des matières alimentaires.

Hai tập báo mới. — Me Robert Crémieux ở Saigon được phép mở tại Saigon một tờ tạp-chí bằng quốc-ngữ, mỗi tuần ra một lần gọi là « Revue coloniale annamite de Législation et de Jurisprudence ».

M. Lê-v-Phúc được phép mở tại Hanoi một tờ tạp-chí bằng quốc-ngữ mỗi tháng hai kỳ, gọi là Vệ-nông báo.

Bệnh truyền nhiễm. — Ở trại khó đề vệ thú nhất có một người mắc bệnh truyền nhiễm, vậy từ nay cho đến khi có bệnh mới thì các bệnh lính không thuộc về vệ thứ nhất thì không được vào trại ấy.

Một việc thâu lớn. — Đến ngày 2 Juin 1923 nội 4 giờ chiều tại sở Lục-lộ Hanoi sẽ đấu giá thầu việc làm các cho các xưởng và nhà ở cho người coi kho của sở Địa-bạo Hanoi, việc làm đoán giá là 171.631 p. 45.

Ký quỹ tạm : 2.500 p. 00.

t-khoa bác-sĩ Sarraillé

6, Phố Thợ-nhuộm — Giây nói số 396

Trị nghiệm mau mắn, đơn-giản, phần nước tiểu, bằng sinh hiển-vi.

Chữa bệnh ho lao, bệnh giang mai, bệnh dái.

Bệnh đau ốc đầy, đau ruột
Bệnh đàn bà
Tôi được lòng Annam không phải có ai nói ngoa.

Ngày nào cũng xem bệnh từ 8 giờ 30 sáng đến 12 giờ trưa. Có đến trăm lần như

2050

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu mới lập (Rue des Papiers) số cửa 9, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con

6 2502

VIỆC HANOI (tiếp theo)

Ăn cắp tiền và đồ nữ-trang. — Tôn Thượng-thẩm ý án Tòa án Trùng-trị tha cho Ng-thị-Phương bị cáo về việc ăn cắp tiền và đồ nữ-trang của Mme Grange chủ hàng com ở Sầm-sơn về tỉnh Thanh hóa.

Việc hiệu Vạn-lịch vỡ nợ. — Ng-v-Cẩn là chủ hiệu Vạn-lịch ở phố hàng Cân bị kiện về việc vỡ nợ mà bán-quán đã đăng trước kia, phải Tòa án Trùng-trị phạt 2 tháng tù án treo và bắt phải cùng với vợ lên là Phan-thị-Sảo chịu các tiền lệ-phí. Nay tòa Thượng-thẩm xét lại cũng y án.

Áp đảo lại nhà hành hung. — Nguyễn người chị tên Trần-đặng Kinh coi máy với ở phố Toàn-quyền và tên Trần-hữu Sử làm công ở hiệu tây buôn phải lòng một người đi bán kẹt hòn. Vì người đi Thích cho nên nhà không cho lấy Song cũng nhau đi trốt thệ hải mình sau rồi bỏ nhà đến ở với tình nhân. Hai anh em tới ở bắn nhau đến nhà người tình nhân chị gọi chị về không được rồi sinh sự cầm gậy đánh người tình nhân chị bị thương. Tòa án Trùng-trị Hanoi phạt tên Trần-Đặng-Kinh và Trần-hữu-Sự mỗi tên 5 ngày tù và 25 quan Tòa Thượng-thẩm tha cho tội tù và tăng phạt tên Kinh lên 50 quan, nhưng cho được hưởng án treo vì tên ấy đã từng chịu án bên Pháp được giấy quan trên khen ngợi và tên Sự lên 100 quan khỏi tù được án treo vì trước đã có can án một lần.

Muốn bán một cái xe song-mã bánh cao-su, có dòng sẵn hai ngựa.

Hỏi tại bản-quán 3589

Ngạch thư-ký. — M. Trần-văn-Đắc, thư-ký tập-sự ngạch tòa Sứ tòng sự tại sở Y-chính nay được thăng thư-ký hàng nhất.

M. Lê-đình-Thiện, thư-ký hạng tư ngạch tòa Sứ, trước tòng sự tại Sontay nay được nghỉ một tháng dưỡng bệnh lính cả lương.

HAY CHO XÃ-HỘI

Một phòng khám bệnh cho người nghèo khó của quan Đốc tờ Cerman (PIQUEMAL) tại phố hàng Bông, số nhà 178, 7 giờ rưỡi đến 9 giờ, chủ nhật ngày lễ ngoại.

Về hưu trí. — MM. Ngô-ngọc-Liên, trí-phủ hạng nhất và Ng khắc-Cơ, trí-huyện hạng nhất, hết hạn nghỉ thì nay tạm bổ vào tòa nhì phố Thống-sứ để đợi ngày về hưu.

Quan Thống-sứ đã cử một hội-đồng xét việc hai ông ấy xem đã nên bắt về hưu chưa. Hội-đồng ấy có quan cai-trị hạng ba Forsans công-sứ Hànam làm chủ-tọa, MM Ng đình-Tuấn ông sát Hà-nam làm hội-viên.

Ngạch vô-tuyến. — M. Trần-mạnh-Huy, thư ký tập-sự ngạch vô-tuyến nay đã ra ngoại ngạch để tùy thuộc quyền quan chánh thương-chính bổ dụng.

[illegible]

Cần dùng đông-cơ ba dây hoặc chạy điện lưu (moteur triphasé ou courant) cũng được.

Hỏi tại công-ty Điện-khí Đông-pháp ở Hà-nội.

Việc buôn quốc-trái. — Bản-quán tiếp được mấy câu sau này :

Tôi vốn là một nhà buôn trái phiếu xưa nay, nhân xem trong một tờ báo kia có bài nói đến việc buôn quốc-trái cũng là một việc có quan-hệ đến nghề của tôi, vậy tôi có mấy lời phỉ-lộ sau này, xin quý báo làm ơn đăng báo cho.

Trong báo ấy nói : « Nghề buôn quốc-trái trong Hà-thành mấy năm nay rất là thịnh đạt, khiến cho lắm nhà công nhiều kiếm ăn về cái nghề này, mà kiếm ăn thực là phát tài. Thế nhưng nghề nào cũng vậy, hễ phát đạt lắm thì gặp khi thất bại nhiều... »

Tôi thiển nghĩ đã là nhà buôn bán thì bất cứ là nghề gì kiếm được lời thì cũng làm chứ trừ ra những nghề đê-mạt hay gian lận mà thôi.

Còn như : cứ buôn bán mà phát-đạt lắm thì phải thất bại nhiều ; nếu vậy còn ai dám buôn to làm lớn nữa.

Tôi tưởng sự buôn bán cần thận thực-thà thì chẳng mấy khi đến nỗi thất bại, chỉ trừ ra lúc rủi may bất kỳ mà không thể nào phòng bị được để tránh khỏi sự thiệt hại mà thôi.

Vậy tôi xin có mấy lời trình bày để chư tôn độc-giả lượng biết cho rằng mấy người buôn quốc-trái phải bắt thì tôi không được rõ, và cũng không can-thiệp gì đến tôi cả ; còn về phần riêng tôi thì xưa nay vẫn cần-thận thực thà, không có điều gì phi-pháp để mang tiếng cả.

Hoàng-xuân-Lan

Nº 39, Rue des Eventails, Hanoi

MỚI XUẤT BẢN SÁCH

LUẬN - NGỮ

Của ông cố Dương-bá-Trạc dịch

Giá mỗi quyển..... 0 $ 20

Tiền cước mỗi quyển... 0 . 12

Ai muốn mua hay là hỏi gì thì xin cứ viết thư cho ông quản-lý nhà in của bản quán là :

Monsieur Bùi-Xuân-Thăng

63, Rue du Coton, Hanoi

Tin Nam-kỳ

Một cái xác người ở dưới diếng

Ngày 4 Mai vừa rồi, hồi 5 giờ rưỡi, Tòa-án Saigon có nhận được giấy của ký địch làng Phước ninh (tỉnh Giadịnh) báo rằng ở trong diếng làng có một cái thầy đàn ông. Sáng hôm sau hồi 7 giờ Tòa có phái một viên cảnh-sát cùng với quan *Docteur* Sarramon đến khám tận nơi.

Khi kéo được cái xác ở dưới diếng lên thì đầu thấy nát nhừ không nhận được mặt mũi. Sọ vỡ tan mất cả hai bên xương trán, một dập từ mũi trở lên và miệng thì răng mất hết.

Quan cảnh-sát xét ra thì người ấy là Tô-văn-Quyền 29 tuổi, đêm mồng 3 trước có vào nhà một người Khách là Lý Chức. Tên này nghĩ là kẻ trộm thì đánh chết, rồi cùng với con gái là Lý-Ngô lấy tiền bạc cố người ấy mà không đi với xuống diếng, cách nhà hắn chừng 200 thước. Đó là lời tên Khách kia thú nhận như vậy, song sở Cảnh-sát cũng chưa lấy làm tin, còn cho người đó thâm nữa, vì người ta nói rằng tên Lý Chức vì chuyện ghen tuông với Tô-v-Quyền mà lập mưu với mấy đứa đồng phạm giết đánh Tô-v Quyền, chứ không có trình giấy nghị-định được nghỉ hoặc được từ chức đã nói trên kỳ rồi mới được nhận hẳn làm học sinh trường Cao-đẳng.

Những người vào học trường Cao-đẳng thì sẽ có giấy gọi và mỗi người được một tờ giấy đi đường đến Hanoi. Trừ những người Bắc-kỳ ra không kể, còn thì ở các xứ khác phải đem theo một cái giấy căn-cước (titre d'identité) như đã nói ở trong nghị-định ngày 9 Novembre 1918.

Những người thi tuyển vào trường

Ngoại cái số học sinh có văn-bằng mà được vào học trường Thương-mại và Công-chính thì hai trường ấy sẽ để dành mấy chỗ cho những người không có văn bằng mà thi đỗ sau này. Trường Thương-mại thi vào ngày 4 Septembre 1923, còn trường Công-chính thì vào ngày 20 Août 1923.

Các đơn xin ứng thi phải đệ đến tòa ba nhà Học-chính Đông-pháp (Direction de l'Instruction Publique), trường Công-chính thì phải gửi đến trước ngày 13 Juillet và trường Thương-mại thì trước ngày 20 Juillet. Các đơn xin phải khai tên tuổi mình, những văn bằng đã có, cùng là chỗ ở rõ ràng để có cần hỏi han gì thì nhà Học-chính gửi đến.

Ngày kỷ-niệm Cây-giây. — Đến ngày chủ-nhật 20 Mai hồi 5 giờ chiều tại đường Cây-giây sẽ làm lễ kỷ-niệm quan Năm Henri Rivière bị tử trận ngày 19 Mai 1883 trong khi đánh tại Cầu giấy.

Cuộc diễn-hí ban ngày nội Jeanne d'Arc. — Sau nội diễn ban đêm ngày nội Jeanne d'Arc quan Toàn-quyền có gửi một bức thư cho quan Nguyễn-soái-Tổng-tư-lệnh các đoàn binh. Trong thư quan Toàn-quyền có ngỏ ý khen ngợi sự khéo léo trong cách sắp đặt các cuộc diễn-hí ban ngày và các cuộc đua thuyền. Quan Toàn-quyền cũng có nói rõ rằng ngài rất lấy làm hài lòng về cuộc diễn-hí ban ngày và đã thưởng cho quan Nguyễn-soái-Tổng-tư-lệnh 100 quan khỏi tù được án treo vì trước đã có can án một lần.

HIỆN NAY TẠI RẠP PALACE
CÓ CHIẾU PHIM ẢNH

Vua nghề Xiếc

Thi bằng cao-đẳng tiểu-học tây. — Sang hôm nay, trong kỳ thi bằng Cao-đẳng tiểu-học tây (B. E. P. S.) có những bài này

Tính đố

I. — Un homme rejette en moyenne par minute 4.24 de mètre de gaz carbonique qui se substituent à une égale quantité d'oxygène et l'air devient irrespirable quand il renferme 4,100 de son volume de gaz carbonique. On néglig ra la quantité de gaz carbonique contenu dans l'air normal.

Sachant que les 3 dimensions d'un atelier de couture sont proportionnelles aux nombres 3 4, 2 5 et 2 et que leur somme est égale à 17 m. On demande combien de temps la r de cette salle, où n'entre pas renouvelé, pourrait suffire aux 20 ouvrières qui elle reçoit.

II. — Une meule en pierre cylindrique a un rayon de 75 centimètres et une hauteur de 0m0. Au moment a été pratiquée suivant l'axe, un trou à section carrée dont le côté mesure 4 decimètres.

Calculer le volume et le poids de cette meule. Densité de la pierre 2, 6.

Hóa học

Nam ban :

Fermentations

1. Quel est le savant qui a démontré que certaines fermentations sont produites par des êtres vivants ?

2. Quel nom a-t-on donné à ces organismes ?

Où existent leurs germes ?

Eu quoi consiste la *pasteurisation* de la bière et quel est le but de cette opération ?

4. En quoi consiste la *stérilisation* ? Application de la stérilisation pour la conservation des matières alimentaires.

Hai tập báo mới. — Me Robert Crémieux ở Saigon được phép mở tại Saigon một tờ tạp-chí bằng quốc-ngữ, mỗi tuần ra một lần gọi là « Revue coloniale annamite de Législation et de Jurisprudence ».

M. Lê-v-Phúc được phép mở tại Hanoi một tờ tạp-chí bằng quốc-ngữ mỗi tháng hai kỳ, gọi là Vệ-nông báo.

Bệnh truyền nhiễm. — Ở trại khó đề vệ thú nhất có một người mắc bệnh truyền nhiễm, vậy từ nay cho đến khi có bệnh mới thì các bệnh lính không thuộc về vệ thứ nhất thì không được vào trại ấy.

Một việc thâu lớn. — Đến ngày 2 Juin 1923 nội 4 giờ chiều tại sở Lục-lộ Hanoi sẽ đấu giá thầu việc làm các cho các xưởng và nhà ở cho người coi kho của sở Địa-bạo Hanoi, việc làm đoán giá là 171.631 p. 45.

Ký quỹ tạm : 2.500 p. 00.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Ngày kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc. — Ngày kỷ niệm bà Trinh-Đức (Jeanne d'Arc) hôm 13 vừa rồi, theo như chương-trình của bản-báo đã đăng trước, chiều 12 bắn 21 phát đại-bác, 9 giờ tối trước đèn như mọi tối thứ bảy thường ; đến 6 giờ sáng ngày 13 lại bắn 21 phát đại-bác nữa, rồi bảy giờ điểm binh, 9 giờ thiết lễ cầu hồn ở nhà thờ chánh. Đúng 3 giờ chiều có cuộc rước từ trong rồi ngoan mục và đàng khen, rồi đến lính tập thì như thường, v. v. đoạn đến thi đá bóng. Tối đến ở nhà hát lớn đốt đèn điện sáng rực, có phường nhạc bình cử khúc lắm hài rất lý-thú, 10 giờ chớp bóng nữa là hết.

Ngày hội này cũng đông người đi xem như mọi ngày hội khác, thấy thầy đều gọi là « nội tây », chỉ phần nhiều người nhàn cũng chưa hiểu hẳn hôm đó là ngày kỷ-niệm một đáng nữ anh-hàng là bà Trinh-nữ, (Jeance d'Arc) ở bên qui-quốc đã vì nước vì dân mà phơi gan vì quân nghịch vậy.

Hai gia đình. — Chiều ngày 14, bà con ta thấy các ngẫu tử đầu phố có gián các-bon đến lối thứ ba 22 Mai sau tại nhà chớp bóng Garmont ở phố Bầu-cầu sẽ diễn một tấn kịch cải-lương để là « Hai gia-đình » thì phần nhiều lấy làm lạ, không hiểu đi hát đó sẽ do con nhà nghề diễn lấy hiểu hay do các tay tài-tử ở đất lấy hiểu quyền vào việc phô-diễn. Nếu phải con nhà nghề diễn lấy hiểu thì ta chẳng bận đến làm gì ; song nếu phải những tay tài-tử diễn làm phúc, thì bọn tài tử ấy ở đâu hiểu được ra, mà tiền tàu được sẽ quyên vào việc gì ?

Hai câu hỏi đó, xin đáp câu trên rằng bọn tài-tử ấy là các ông làm việc và các bà tử tế cả ; còn số tiền thu được sẽ giúp cả cho các học-sinh trường Pháp-Việt để thêm vào khoản thi phí ngày lễ Hưng-quốc khánh-niệm tiết mồng hai tháng năm ta sau của các cậu đang học-tập soạn chương-trình.

Cái cốt truyện về Hai gia-đình sắp đề đến đây ra sao và đọc sau đề đến *kỳ báo sau sẽ tường thuật đề ba con* ta biết mà đi xem giúp thêm sức cho các cậu học-sinh vậy. X.

Quên trên xe — Một cô người Pháp nhà ở Lạch-tray đi xe bỏ quên cái thi đa đeo cẩm tay trong đựng một cái đồng hồ, một cái khăn tay, một nắp phấn, một nắp sen và một cái ví đựng 1 p.10 Người ta hỏi có mất gì số xe không thì cô không nhớ. Vậy người ta cũng biết đường nào mà tìm kiếm cho ra được nữa.

Bị đánh trọng thương. — Một người tài-xế trong tàu *Camptown* bị một vết nặng ở mắt tay phải và mình mấy cũng nhiều nơi thâm tím, phải xin vào chữa tại nhà thương. Người ấy nói rằng những vết ấy là bị ông sếp bọp pau-lê ở pad Lilie. Cứ như lời viên sếp bọp ấy thì người kia say rượu và đánh trước. Sở Cảm đang tra xét.

Cái nạn xảy ra trong lúc làm việc. — Sáng thứ hai có một người thợ làm ở xưởng tàu không rõ vô-ý thế nào mà bị một cái bản đập vào tay phải nát nhừ ra. Phải không ngay vào nhà thương.

Trộm. — M. Ng-hữu-Thu tức Soa, có trình sở Cảm rằng đêm hôm 11, kẻ trộm leo qua cửa sổ vào trong buồng lấy mất cái ví đi ở trong tới 80 đồng bạc.

Chưa trong tập này với tên tuổi.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM
舖金帛商

PHÚ-THỌ

Cát cỏ. — Vừa rồi có một người thợ mộc vì phải bệnh sốt rét đi lâu không khỏi nên một con sốt đỏ đột ghé gồm làm cho hắn mê cuồng đi lấy dao mà cắt cổ. Ngay hôm sau giờ 9 giờ một khắc thì ba-lông ở khu cạnh rạp chớp bóng, nhiều cái lên thật cao, lấp lánh như những ngôi sao lớn.

Sáng hôm chủ nhật 13 Mái, 7 giờ 30 phát điểm binh tại phố Paul Bert,

Hội Jeanne d'Arc. — Hội Jeanne d'Arc năm nay cũng chiếu lệ thường nữ mọi năm. Sáng chủ nhật 13 Mai, 7 giờ rưỡi tại nhà thờ tỉnh Thái-bình có thiết đại lễ, xong rồi có hát kinh Te-deum. Từ 9 giờ đến 11 giờ và từ 3 giờ đến 6 giờ chiều làm các

Ta nên chú ý !

Độ này mới bắt đầu nóng mà đã thấy nhiều người mắc phải

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui khách xem báo thấy có đăng cao-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu khác,

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA
NGƯỜI VIỆT-NAM
舖金寶南
BIJOUTERIE - ORFÈVRERIE
NAM - BẢO
Hanoi — 16, Rue de la soie, 16 Hanoi

CHẾ-TẠO : — Vòng, xuyến, hạt, nhẫn giây đeo đồng-hồ, giây truyền, đầu gậy, cán ô, túi-bạc, vỷ thuốc lá, hộp thuốc lào, vỏ điếm, v. v... bằng vàng đúng tuổi đúng cân vì toàn bạc nên Có nhiều thợ khéo để làm hàng theo các quí-khách đặt lối-riêng.

BÁN : — Vàng diệp Vĩnh-thịnh-long, mạt đá thực đủ các mùi), ngọc-thạch, giây đeo thẻ-ngà, giây kim-khánh giây kim-tiền, đồng-hồ quả quít vỏ bạc và vỏ kền, v. v.

Buôn bán chắc chắn, cốt lấy sự tin cần làm gốc. 2042

Rượu bồ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen
của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình ... như có mấy ... trò-cười cho trẻ-con không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to!!!

Ngày ... năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tòa Nội-các phụng lời chuẩn phê rằng :
Chiếu nay đã được phòng của MONTÈS gửi vào, có chế nên một thứ rượu bồ đã từ ... ngự dụng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lạc nhẽ thì gắt cho qui được phòng chủ-ông để tỏ thanh-giá.
Khâm thử.

啓定三年五月初七日內奉閣 批 ... 得河內大 ... 房貴 ... 座 有製補酒經試御用頗爲允當 嘉奬 ... 示寄貴 ... 局主翁 以 ... 欽此 內閣恭錄

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

thợ mộc vì phải bệnh sốt rét đã lâu không khỏi nên một cơn sốt dữ dội ghê gớm làm cho hắn mê cuồng đi lấy dao mà cắt cổ. Ngay bấy giờ vợ con biết chạy lại giằng ra không thì đứt cuống họng mà đi đời rồi. Sau có khiêng vào nhà thương Phú-thọ, nhưng vì nặng quá, cho nên phải đem về Hanoi rồi.

Một mẻ trộm to. — Đêm hôm 28 ta rạng ngày 29, kẻ trộm cắt rào vào nhà ông Văn-Đạo là hương-chính xã Cao-du. Nó bẻ gẫy được khóa cửa nhà lò rồi, vào nhà lò mà bẻ gẫy được khóa ở tủ, có bao nhiêu đồ quí và tiền bạc, vải lụa lấy hết ước giăm trăm bạc. Lại một người lái vải ngủ trọ nhà chủ cũng khai rằng gửi cái khăn gói có 500 p. để trong khăn, trộm cũng lấy mất. Lại may cho nhà chủ một điều là mấy hôm trước có người đem gửi một tráp vòng, hột, hoa, xuyến ở trong vì bà chủ bỏ quên ở nhà ngoài chưa kịp đem vào nhà lò, nên cái tráp ấy bỏ quên ở ngoài mà không mất.

Việc trộm này sở Tuần-cảnh hết sức tra xét, nhưng chưa biết có thấy được không.

MƯỜNG-HOUM

Một buổi thuốc cá. — Thuốc cá tức là đánh cá bằng thuốc vậy. Trên này mỗi năm họ đánh cá như thế hai ba lần, song hơn bốn năm giời ký-giả ở trên này, lần này mới được xem là một.

Hôm thứ năm 10 Mai là ngày lễ được nghỉ, hồi một giờ chiều ký-giả đang một mình lững thững trên con đường nhỏ trong rừng mát mẻ tĩnh mịch, bỗng thấy tiếng người xôn xao dưới chân núi tức là dưới suối. Ký-giả vội trở xuống thì thấy hai bên bờ suối đen ngòm những người! trên từ thầy lý, dưới đến các nông-phu, già có trẻ có, nhớn có bé có, con giai con gái, đàn ông đàn bà tay cầm vợt, lưng đeo dỏ, ai ai cũng lăm le chỉ muốn nhẩy xuống nước. Ký-giả thấy thế biết ngay là họ đánh cá, liền xăm xăm đến chỗ đông người. Nhưng trông xuống suối nào cá đâu? chỉ thấy dòng nước trong suốt đáy! Ký-giả hỏi thầy lý thì ra hơi thuốc chưa ngấm nhiều. Đến đây ký-giả hãy xin nói qua về hình thể suối và cách bỏ thuốc cho thêm rõ.

Nguyên suối này chảy quanh đồn mà có một khúc chia ra làm hai dòng. Họ be một dòng cho cạn bớt nước. Họ ngâm túi thuốc xuống nước trên đầu dòng rồi vò bóp cho chất cay của thuốc tan ra. Khi nước đã có hơi thuốc rồi chỉ độ 10 phút là cá lớn cá con nhoai cả lên trên mặt nước, con nào khỏe thì vùng vẫy, con nào yếu thì phó mặc dòng nước chẩy xuôi! Giữa lúc ấy, hàng trăm người hai bên bờ đều òa xuống một lượt, người hứng bằng rá, kẻ xúc bằng vợt, tranh cướp reo hò, mỗi khi ai được con cá to thì tiếng reo lại ầm lên, mà mỗi lúc ai vô ý trượt chân ngã thòm xuống nước thì tiếng hò la lại vang lên một góc rừng, trông thật vui mắt.

Trước ký-giả còn đứng xem, sau thấy Lý gọi mãi cũng nức lòng, liền tháo giầy cởi áo dài nhảy xuống nước đua vui, Ơ, nhưng trông thì dễ mà làm mới khó! kể nắm được con cá nào nó đã một cái là đã tuột khỏi tay rồi! mà họ đã nắm được con nào là chắc nịch con ấy! Họ lại còn moi móc trong các hang hốc, lần mò các khe lạch mà kéo cá ra nữa! Thế mới biết trăm hay không bằng tay quen!

Ký-giả ngâm nước đến một tiếng đồng hồ thấy mệt và lạnh, phải xin kiếu. Còn họ thì xét đi mót lại đến mãi 5 giờ chiều, người lưng rá, kẻ đầy dỏ, ai nấy vẻ mặt hớn hở mới dắt nhau về làm bữa chiều. ...

Có lẽ lần sau ký-giả sẽ nhanh thạo hơn !... Vũ-Hiền

NAM-ĐỊNH

Hội kỷ niệm Jeanne d'Arc. — Cũng như năm ngoái, 5 giờ chiều hôm 12 phát chẩn cho kẻ nghèo khó ở tại cửa sở Cẩm, 6 giờ đến 7 giờ múa sư-tử, 8 giờ thì đèn hình các súc vật ở trước tòa Sứ. Nhiều thứ đèn coi cũng lạ mắt như đèn con hùm, đèn con phượng, đèn con rồng v... v...

8 giờ rưỡi khai cuộc rước đèn, vừa lính khố đỏ vừa 300 cậu học sinh bận áo trắng đeo băng tam tài cầm đèn đi rước. Có phường nhạc của vệ thứ tư đi cử nhạc. Thỉnh thoảng lại có đốt pháo thăng thiên và thuốc xanh đỏ. Người đi xem đông nghìn nghịt, ấy là không kể cái số xe cao su và xe sắt đi theo đuôi đám rước nữa.

... lớn.

Sáng hôm chủ nhật 13 Mài, 7 giờ 30 phát điểm binh tại phố Paul Bert, vừa lính khố đỏ vừa lính khố xanh, đứng sắp hàng dài đến 500 thước. — Gần 8 giờ xong cuộc điểm binh, lại kế đến đúng 8 giờ trong nhà thờ thiết đại-lễ. Buổi ấy nhà thờ trang hoàng rất là trọng thể bề ngoài kéo cờ, trăng lụa, gài lá, kết hoa. Ở cửa chính có gián mấy chữ trang kim thật lớn như sau này : « O Jeanne D'Arc protège nous dans les combats ».

Trong các quí quan đến dự lễ thì có quan Công-sứ Greffeuil và phu-nhân, quan Năm Croll và phu-nhân, quan phó sứ Crayssac và phu-nhân, quan Tư Granier và phu-nhân, quan chánh tòa Nam-án Strat và phu-nhân, quan Chánh tòa Tây-án Giordani, quan kỹ-sư Lục-lộ Faure, quan kho-bạc Poli quan Đốc-học Michel, quan chủ Giấy-thép Bonnet, ông Tortel chủ nhà máy tơ, ông Delos chủ nhà máy sợi. Trong các quan ta thì chỉ có quan Tổng đốc Trần-văn-Thông.

9 giờ hành lễ xong.

Từ 9 giờ đến 11 giờ thì có các trò vật như đánh đu, leo cột, nhảy bị, đập nồi và thi xe đạp.

Buổi chiều 18 giờ có thổi kèn mu-dích ở trước cửa Baron và 21 giờ 30 nhảy đầm ở trong dinh quan sứ.

PHỦ-LÝ

Lễ kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc. — Lễ kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc năm nay rất là trọng thể. Bắt đầu từ trưa hôm 12 ở các đường phố cùng các tư-gia công-sở đều có treo cờ, tối đến tại nhà thờ có làm lễ rồi đến cuộc thi đèn, cuộc múa sư-tử múa rồng đi quanh các phố, trống đánh vang tai, đèn treo chói mắt, đi đám pháo nổ, tấp nập người xem, thập sắc ngũ quang, thật ra vẻ một ngày khánh-tiết. Sáng hôm 13 có điểm binh ở bãi tập, rồi đó các quan tây, nam, các viên tòng-sự cùng các nhà thân hào trong thành phố có dự tiệc ở nhà ô-xét, sau lại có các trò vui, như đánh vật, thi xe, thi chạy, nhảy bị v. v. Đến mãi tối hôm 13 mà các nhà hàng phố vẫn còn thấy trương-đăng kết-thể, và tiếng trống của bọn múa rồng múa sư tử vẫn còn ầm ỹ ngoài đường. Long trọng thay!

Bình dảo-tràng xa. — Chuyến xe hỏa Hanoi Phủ-lý tối hôm 12 mới rồi, có một người đàn ông hình như đi làm ở đâu về, đi với một người em giai, lấy vé lên từ ga Hanoi. Xe vừa mở máy chạy, thì người ấy kêu đau bụng, trước còn cố nén, sau đau quá đến nỗi lăn lóc vật vã, nét mặt xám ngắt, chân tay rời rã, người trong toa, kẻ lấy dầu xoa, người vào nhỏ hẳn, trong đó cũng có ông sang trọng, song cũng không nề công rất khó, cố công chạy chữa cho người đau. Tuy nhiên, càng ngày càng thấy đau giữ, mỗi cơn đau lại như thắt từng khúc ruột, người trên toa đều nôn nao ái ngại, song xem thế dần dần nguy-kịch, ai đó đều bó tay hết cách, tưởng là chẳng chết mười mươi, rồi may đến ga Văn-điển thì có một ông cũng lên toa ấy, thấy vậy liền mua một cốc nước, mài một viên thuốc đưa cho người đau uống. Uống khỏi mồm thì thấy người đau nôn ọe thổ ra rất nhiều, trong 5 phút thì bệnh đã khỏi. Ông bèn nói chuyện bệnh ấy là bệnh dảo tràng sa, nếu không biết cách chữa ngay thì trong vài tiếng đồng hồ tức là thắt ruột lại dẫn rồi chết. Tuy nhưng bệnh quí thuốc tiên, chỉ dùng độ một ít phèn chua mài cho uống là thổ rồi khỏi, phèn chua vốn có tính thăng thanh hạ trọc, nên chữa được bệnh này, viên thuốc mà ông cho người đau uống vừa rồi chỉ là một viên phèn chua bằng hột ngô vậy. Xe đến ga Đồng văn, người đau đã đứng dậy được tạ cái ơn cứu mệnh của ông. Ông nói đó là cái nghĩa vụ đương nhiên, bất tất phải tạ, chỉ mong rằng sau có gặp ai như thế cũng nên bảo giúp cách chữa cho người ta, đó tức là một cách cám ơn ông vậy. Sau hỏi ra thì ông khách chữa khỏi bệnh đó, là ông Bùi-thượng-Phan nhà ở phố Châu-cầu Phủ-lý. Tấm lòng công đức phù nguy cấp nạn như thế, thực đáng khen thay.

THÁI-BÌNH

Hỉ tín. — Sáng hôm 27 tháng ba ta M. Ngô-giáp-Mão, giáo-học trường Pháp-Việt Nam định đã làm lễ thành hôn với cô Trần thị-Rạng là lệnh ái quan Tuần phủ bản-tỉnh. Vậy có mấy lời trân trọng mừng cô dâu chú rể và hai họ.

... Sáng chủ nhật 13 Mai, 7 giờ rưỡi tại nhà thờ tỉnh Thái-bình có thiết đại lễ, xong rồi có hát kinh Te-deum. Từ 9 giờ đến 11 giờ và từ 3 giờ đến 6 giờ chiều làm các trò chơi cho công chúng xem tại khoảng đất gần nhà xéc. Đến 7 giờ rưỡi tối rước đèn đi các phố, 8 giờ rưỡi đốt cây bông về sự tích bà Jeanne d'Arc. Nhân dịp hội Jeanne d'Arc chiều thứ bảy 12 Mai, quan Tuần phủ có thiết tiệc tại dinh ngài. Dự tiệc có quan Án, quan Tương-tá các quan phủ huyện và mấy ông tân cựu nghị-viên. Khi ăn tiệc chuyện trò rất vui vẻ quan Tuần-phủ có kể lịch sử bà Jeanne d'Arc. Khi tiệc xong có đốt pháo và pháo bông pháo hoa trước dinh ngài gần 10 giờ mới tan tiệc.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Ai tín. — Bản-quán được tin buồn rằng bà cụ Lê-xuân-Ea là thân-mẫu ông Lê xuân Kỳ tạ thế ngày hôm 11 Mai ở Bái-thượng.

Năm nay cụ hưởng thọ 85 tuổi.

Bản quán có lời kính viếng cụ và chia buồn với quý quyến.

BÌNH-ĐỊNH

Mùa xoài. — Xứ này về miền Tam thuộc sản thứ xoài nhiều lắm: nào trên núi, nào đồng nội, đâu đâu đều cũng có.

Thường năm đến tháng chạp tháng giêng thì trổ hoa, kết trái; qua đến tháng tư, tháng năm thì thành thục. Cũng có năm được mùa, có năm mất mùa, mà được mất là do lúc trổ hoa, nếu gặp phong điều vũ thuận thì đậu sai, còn như nghịch vũ cuồng phong thì hoặc mất hết, hoặc kết quả được ít lắm. Năm mất mùa thì bán cũng được giá, còn năm được mùa thì rẻ quá. Thứ xoài hễ chín, thì chín rộ một lần, mà tính nó mau hư, để lâu không được, đem đi xa không được, vì thế hễ được thì xài phí mặc thích.

Phải chi tìm được cách giữ lại cho được lâu, mà bán đi xa xứ thì tưởng cũng là một mối lợi không vừa đó. Như ai có của có công thí nghiệm cách phơi khô được, rồi vào hộp vào lon, mà để dành bán tết, hay là xuất cảng, như trái bồng trái táo của bọn đem đến cho mình đó, thì thật là có lợi. Sự phơi khô thì tiện hơn cả, vì thường xoài chỉ trong mấy tháng nắng.

Nói chuyện xoài, sực nhớ đến lệ mãi xoài. Lệ mãi xoài ai đặt ra? mãi mà làm chi? mãi cách nào?? — Lệ ấy không biết đã lập từ hồi nào, mà thường năm đến mùa xoài, thì thấy quan sức mãi xoài, quan sức hương-lý, rồi hương-lý phải tìm trong làng mình có cây xoài nào tốt trái, bất cứ của ai, cứ việc làm dấu để đó, bao giờ chia làng hái để nạp vào quan, sự chủ không được phép rờ đến, mà lại phải canh giữ cho toàn hảo, nếu thất thoát thì mang tai!!

Mà mãi giá nào thì không biết, vì chủ có xoài không được hưởng cái công khó của mình.

Vậy mà sao tục gọi là mãi xoài? cũng lạ! đáng lẽ gọi là xin xoài, mà nói cho đúng hơn nữa là lệ thâu xoài thì nhằm hơn. Vì nếu mãi thì đã có bánh sáp trao đi, bánh chì trao lại. Cái này bánh sáp trao đi, mà nọ thấy bánh chì bay tới!!

Lệ mãi xoài này cũng nhiều khi oan nghiệt, nên nhiều lời ta thán lắm. Vì như có một nhà kia nghèo nàn làm thuê mướn đủ cơm ăn; may nhờ có cây xoài trong góc vườn hằng năm tới mùa trái, cố gắng giữ gìn, để bán kiếm tiền, mà sắm đồ mặc mà rồi thì bị mãi đi, thì ắt là phải chịu nỗi cơ hàn rồi, van đất kêu trời, mà nào dám kêu quan.

Cái lệ mãi xoài này vốn không phải là lệ quan, nhưng có đôi khi quan cần dùng, sai lệ binh đi tìm, làng nào có thì cứ vào sở cậy hương lý mua giùm, té ra hương lý cậy thế lính lệ, lính-lệ phò đồng hương lý, rồi hoành hành dọa dẫm người ta mà ăn cướp. Sau thấy dễ ăn thì lại mạo lệnh quan cứ mỗi năm là đi mãi xoài. Có khi gặp phải chủ xoài là tay cứng, thì các chú cũng cua nghề.

Điều này tưởng quan trên chưa thấu nên cũng còn lài rài đôi khi, ước gì thấu đến nhựt nguyệt, mà chúng dân nghèo, nhờ ơn chiếu cố cho, và trừ tiệt cái lệ mãi xoài oan nghiệt ấy đi cho sảnh.

... ta nên chú ý!

Độ này mới bắt đầu nóng mà đã thấy nhiều người mắc phải bệnh ngứa lở ngoài da cùng các bệnh đau xương và đau mạch máu, không biết rồi ít nữa đến mùa nóng nực thì các bệnh ấy phát ra nhiều đến đâu : và những bệnh này lại hay lây, nếu một người đã mắc phải mà không chịu chữa ngay để lây sang người khác, lâu dần lan mãi ra thì thực là một sự nguy to cho xã-hội.

Vậy ta nên chú ý!
Nên chú ý, thì làm thế nào?
Nên chú ý thì kíp dùng ngay thứ thuốc :

DÉPURATIF SENSAL

là một thứ thuốc chế riêng ra để chữa các bệnh kể ở trên này. Thuốc Dépuratif Sensal này mà dùng vào xứ nóng như xứ mình thì thực không còn thuốc nào hay hơn được nữa ; **vì chủ-nhân đã xét nghiệm kỹ càng cái thời-tiết ở xứ này mà chế ra, như thế thì những thứ thuốc giải-nhiệt khác chế ra ở các xứ lạnh mà dùng ở xứ mình thiết tưởng không được hợp thời lắm vậy.**

Thuốc này lại thần-hiệu đến cả chữa bệnh ...-mai kinh niên nữa.

Hiện có bán tại : Hiệu Bào chế F. CHASSAGNE, 59, phố Paul-Bert, trước cửa hiệu Gô-đa trông sang

... XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà làm ra không đỡ được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
ED. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

SPORTSMEN!!

Vous trouverez les
RAQUETTES EXTRA SAIDA
BALLES TENNIS BUSSEY
et accessoires

Chez Société «QUẢNG-HƯNG-LONG»
N° 79, Rue des Paniers, Hanoi
2014

Công-ty điện-khí Đông-pháp

Cây-cối ở gần các giây cái dẫn điện vào các nhà xén cành không được cẩn thận, gây nên lắm sự bất tiện mà trong những lúc có cơn dông làm cho chạy cầu chì hay đứt giây điện như trong cơn dông ngày 16 mới rồi, mà trong lúc ấy đến khi sửa lại đường điện, ngộ ai vô ý đụng phải giây điện có thể gây nên lắm sự rủi-ro.

Vậy ông Chánh Giám-đốc công-ty điện-khí xin có lời công-bố mọi lẽ để các nhà mua điện biết.

Xin các ngài cho xén ngay cây-cối, khiến cho từ giây điện cho đến cành cây phải cách ít ra là một thước.

Các ngài mua điện muốn nhờ Công ty làm giúm việc ấy cũng được.

Hiệu ÍCH-KÝ

Ở Hanoi, phố hàng Giấy, số 58

Mở đã hơn 20 năm, bán các thứ sách học chữ Pháp, chữ quốc-ngữ, các thứ chuyện ta, giấy tây 3, 4, 5 ..., ngòi bút, mực bột, quản bút ba đầu đen, bút chì, sổ bà-đầm, bìa ngũ sắc, giấy vẽ, sổ croquis, tẩy đầu-bò, vân vân.

Buôn ở bên Tây, hàng tốt, giá rẻ, buôn bán thực thà đâu cũng biết.

2064

茂 MAO-SENG 盛
57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi
MÁY NÓI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chấn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Có cả gạch xây nhà bán.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2045 MẬU-THỊNH kính cáo.

Kính nhất hợp thời

GỌNG VÀNG VÀNH ĐỒI-MỒI
Cả cước mỗi cái 3$50 và 2$50
Hộp bằng alluminium 0$70
BÁN TẠI :
TONG-YUNE-TAI
49, Phố hàng Ngang, Hanoi
2049

SÁP MỠ

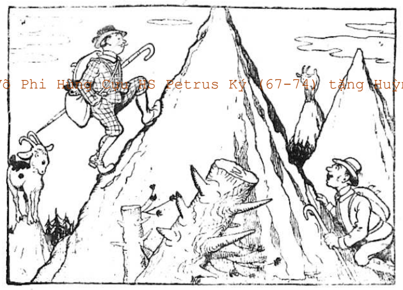
PACHOD Frères & Cie LYON.

MỘT NGƯỜI KHỎE GHÊ

Tuổi mà người đàn-bà phải ...
45 tuổi

·Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!·

Do Võ Phi Hùng (...) PS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

— Anh làm thế nào mà lại cứ bỏ tay vào túi mà leo được như thế?

— Anh cứ làm như tôi, mỗi ngày uống một cốc Quinium Labarraque thì núi cao đến đâu anh trèo cũng chẳng nhọc một chút nào, vì rượu ấy là một thứ rượu bổ hơn cả các thứ thuốc bổ.

Sau mỗi bữa cơm uống một cốc con rượu Quinium Labarraque, thì chẳng bao lâu mà người ốm nhọc đến đâu cũng hồi sức lại được. Những bệnh mệt nhọc, những bệnh xấu máu lâu ngày, dai dẳng đến đâu cũng chữa được một cách chắc chắn và êm đềm. Dùng thuốc ấy thì những bệnh sốt dai đến đâu cũng chẳng bao lâu mà khỏi.

Vì vậy, những người yếu đuối, hoặc vì đau ốm, hoặc vì làm lụng khó nhọc, hoặc có việc gì thái quá mà thân thể phải luy nhược; những người thanh niên lớn lên chóng quá mà sinh ra kém sức khỏe, con gái không lớn lên được, đàn bà sau khi sinh sản, ông già bà cả thân thể yếu đuối, những người máu xấu hoặc lao-lực quá sức, đều nên uống rượu Quinium Labarraque. Nhất là những người mới ốm khỏi lại càng nên uống lắm.

Các hàng bào chế đâu cũng có bán rượu thuốc Quinium Labarraque, chai nửa 3 f. chai lớn 6 f.

Chính-điếm: Maison FRÈRE, 19, Rue Jacob, Paris.

Đố ai hiểu thuốc bệnh tình (lậu và giang-mai) ở đâu hay? Ngài nào bị dù lâu hay mới, nên dùng thử thuốc của hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale ở Đáp-cầu, vì thuốc của bản-hiệu hầu khắp các nơi đều biết tiếng, đã mau khỏi bệnh lại chẳng tốn tiền và không hại sinh-dục.

Giá mỗi lọ độ hơn một đồng cả cước. 2082

Nhà Bán-đồ « TẦM-TẦM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

泰 NAM-THÁI 南

26, Quai Clémenceau, 26

(Tức là phố Bờ-sông, số nhà 26)

HANOI

Bản-hiệu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim xẻ thành khi, các thứ gỗ tạp, gỗ gụ, gạch xây tường và bán cả bàn ghế, tủ bằng lim, bằng gụ. Lại có nhận cả đóng các thứ đồ-đạc và các thứ lối cửa.

Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI

2021 Kính-cáo.

CỨ MỖI NGÀY lại uống MỘT VIÊN THUỐC HƯỜN CỦA ÔNG Lương-y DEHAUT uống trước khi dùng cơm, thì CHẮC ĐẶNG KHỎE MẠNH LUÔN và ngăn ngừa các chứng bịnh nguy hiểm bởi tại huyết hư hay là ăn không tiêu mà sanh ra

Thuốc hườn nầy trị các chứng bịnh:

NHỨC ĐẦU, ĂN KHÔNG TIÊU, NẶNG BAO TỬ, CHÓNG MẶT, KHÔNG THƯ THỚI

BÁN TẠI: Nhà ông Lương-y DEHAUT, 147, Faubg. St-Denis Paris, cùng khắp trong mấy tiệm thuốc.

công lưng

GIỞ VỀ GIÀ

thì thường hay váng đầu, tức hơi chóng mặt, luôn luôn, đau thận, đi táo, hay mệt và khó chịu trong người. Lúc bấy giờ thì những chứng tụ máu lại càng hay có. Khi ấy nên uống thuốc điều hòa mà các lương-y ai cũng cho là công-hiệu. Thuốc ấy là:

Dépuratif Richelet

rất công-hiệu trong những bệnh đã kể ra trên này. Dùng nó thì kinh-nguyệt điều hòa, không làm đau đớn gì cả. Thuốc này lại rất hiệu trong những bệnh sau này: đau xương, tụ máu ở các ... yết-quản và các tiểu-bệnh ngoài da như là hắc-lào, mụn con, các nốt mẩn vân vân. Thuốc này bán ở các hàng lục-hợp to và các hàng thuốc vặt.

Bao giờ cũng công hiệu

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu **bổ-đào** của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền và rất qui** để trị các chứng bệnh như: **kém ăn ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình**, lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe**, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

Hỡi bạn hút thuốc lá

Bất cứ người bản-quốc hay là người Trung-hoa

Nên hút thuốc lá hiệu CORONA của Công-ty thuốc lá Đông-pháp làm ra chỉ để riêng cho hiệu GUIONEAUD Frères bán.

Thuốc lá ấy cuốn tinh bằng thuốc bên nước Algérie đem sang, giọng ngon mà lại thơm. Hút thuốc ấy không hại phổi.

Hút thuốc lá cuốn rồi và thuốc lá đen hiệu CORONA không ho bao giờ.

Không cứ người khỏe, cả người yếu mệt hút thuốc lá hiệu CORONA cũng không thấy khó chịu trong ti-vị.

Các bạn hút thuốc lá nên có ý nhận ra rằng thuốc ấy cuốn vừa to mà giá lại rẻ.

BÁN TẠI:

GUIONEAUD Frères

HANOI — HAIPHONG

3052

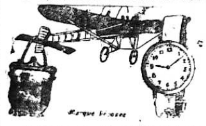
華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

東京河內行帆街門牌廿八號

Chúng tôi kính-trình các quý khách biết rằng nay chúng tôi mới có sang: 1° Một bọn đồ ngà rất tốt như là quả cầu chạm rồng, vòng, điếu hút thuốc lá, đũa, vân vân.

2° Một bọn nhỡn kính đủ các thứ mặt, mặt đen mặt trắng, mặt vàng, mặt mũi lá ... vàng tây, gọng bọc vàng, gọng đồi mồi, vân vân; quá xuân đến hạ mà đeo những nhỡn kính này thì hợp phép vệ sinh lắm lắm.

3° Một bọn đồng-hồ quả-quít đeo tay, đồng-hồ tọa chung, đồng hồ báo thức, đồng hồ chậm-cấm, vân vân.

4° Một bọn chậu sứ đôn sứ, lọ sứ, bát sứ, bể sứ để thủy tiên hay là bày cảnh cũng được và tứ bình vân vân.

5° Một bọn đồ mỹ thuật ở Bắc kinh sang.

Các thứ hàng mới sang kể rám số trên này chúng tôi xin bán hạ giá, mong cậy các quý-khách chiếu-cố cho thì chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm lắm.

Còn các đồ nữ trang, châu báu, ngọc ngà, vàng thì không kể, chắc các qui khách cũng đã tường cả rồi.

Cẩn-cáo

HIỆU PAO-VA

2033 Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi.

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG YÊN-LÝ ĐI CHỢ HIẾU

Ở Ga YÊN-LÝ chạy hồi 8 giờ rưỡi sáng sau chuyến xe lửa thứ nhất ở Bến-thủy và ở Vinh ra.

Ở CHỢ-HIẾU (Phủ-Qui) đi hồi 1 giờ chiều đến ga Yên-lý vừa kịp chuyến xe lửa về Vinh và Bến-thủy.

Auto-Postale

ĐƯỜNG VINH VỀ HUẾ

Ở VINH đi hồi 4 giờ sáng đến Đông-hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Huế.

Ở ĐÔNG HÀ ra hồi 8 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng: kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lý về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Lý. — Ở Phủ-Qui có 3 phiên chợ Hiếu buôn bán sầm uất lắm, các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đônghà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm ấy, xin liệt qui khách đánh giây thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giây thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ Hiếu thì đánh giây thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Lý gare; mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giây thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare. 2012

Độ rầy lại sắp đến mùa bức nóng, và lại sắp sinh ra những bệnh ngoài da **bệnh ngứa, bệnh lở vân vân** ... cũng là bệnh đau xương và **bệnh đau mạch máu**.

THUỐC DÉPURATIF SENSAL

là một thứ thuốc chế riêng để dùng cho người xứ này ngày nay thực là một thứ thuốc độc nhất vô song, để trị các bệnh ấy.

Cũng lại một thứ thuốc thần hiệu để trị bệnh giang mai kinh niên hoặc mới mắc.

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, trước cửa hiệu Gô-đa trông sang, Hanoi

số 180

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối đàn-từ, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Nói xong, liền cầm roi giương thẳng cánh mà quất, quất túi bụi một hồi. *An-quốc* tướng quân kêu rầm lên mà rằng:

— Trời ơi! đất ơi! tôi đau quá rồi, xin tha cho tôi!

Nguyên-thị đánh chán lại nói:

— Đồ khốn-nạn kia! từ nay cấm không được bước chân ra khỏi cửa phòng! Vợ con không thiết, lại chỉ muốn yên vụng giấu thầm cùng đứa dâm-phụ.

An-quốc tướng-quân van lạy mà rằng:

— Phu-nhân muốn đánh thế nào thì đánh, nhưng xin phu-nhân tha cho đừng giam.

Nguyên-thị lại nổi giận mà mắng rằng:

— Đồ khốn-nạn kia đã không sợ đánh thì tất thế nào cũng phải giam vào một chỗ mới xong.

Nói xong, liền bỏ cái roi xuống, đứng dậy nắm lấy tai *An-quốc* tướng-quân, lôi chếnh-chệch vào trong phòng. *An-quốc* tướng quân vốn có sức khỏe địch nổi muôn người, mà bây giờ bị trông như con gà con bị người ta xéo lê vậy.

Quyên-sồ vất tung ra dây, mấy đứa nữ-tỳ nhặt lấy cùng nhau khúc-khích cười thầm.

Nguyên *Nguyên thị* là cháu tổ-tôn *Thiết-mộc-nhĩ* ở *Mông-cổ*, giỏi cưỡi ngựa và giỏi võ-nghệ, tính rất hay ghen. *Thiết-mộc nhĩ* gả *Nguyên-thị* làm vợ chính thất *An-quốc* tướng quân, sinh được hai trai một gái còn bé.

Phàm các nữ-tỳ, hễ đứa nào hơi cười nói cùng *An-quốc* tướng-quân thì bị đánh chết tất cũng như đòn.

Công-việc trong nhà *Đồ nam hưng-phục* lúc trước đều bởi một tay *Mị-nương* chưởng-quản. Từ khi có *Nguyên thị* về làm dâu thì cướp hết quyền-chính trong nhà.

Nàng *Mị-nương* chỉ vì *Đồ-man-hưng-phục* đã hứa lời rằng hễ thành đại-sự thì xin lập nàng làm hoàng-hậu, cho nên nàng cũng cố nhịn. Và nàng chắc rằng ngôi thái-tử sau này là về phần *Định-quốc* tướng-quân, chứ *An-quốc* tướng quân không dự chi đến.

Ai ngờ ngày nay bị *Nguyên-thị* trông thấy cái kim-ngọc-quán, thành ra cho đậy không nổi, đành phải giả điếc giả ngây. Dần dần việc vỡ lở ra, *Mị-nương* hổ thẹn quá, đến đêm vào phòng thắt cổ tự tử.

Lại nói chuyện *Gia-tường* công-chúa từ khi *Triệu-phượng* và *Triệu-lân* đi khỏi rồi, nghĩ đến công việc nước nhà, luống những ngậm-ngùi thương khóc. Hoàng-tử dẫu còn nhỏ tuổi, nhưng thấy công-chúa thương khóc thì cũng động lòng.

Hoàng-tử nghĩ thầm: Không biết thân-mẫu (trỏ *Gia-tường* công-chúa) ta vì cớ gì mà luống những ngậm-ngùi thương-khóc, âu là ta thử hỏi xem thế nào.

Hoàng-tử nghĩ vậy, liền chạy đến gần, nắm áo *Gia tường* công-chúa rồi quì xuống đất mà hỏi rằng:

— Thân-mẫu ơi! chẳng hay vì cớ gì mà thân mẫu cứ ngày đêm ngậm-ngùi thương khóc? Vừa rồi hai thúc-phụ không biết đi đâu mà lại mặc đồ nhung-trang? xin thân-mẫu bảo cho con hay, để cho con được yên lòng, khỏi phải nghi-ngại.

Gia-tường công-chúa nghe nói, lại càng giọt lệ chứa-chan, nghĩ thầm: công việc ngày nay chưa rõ thành bại thế nào, chẳng biết có nên nói cho hoàng-tử nghe hay không? ta chỉ sợ hoàng-tử nghe nói, lại nóng nảy muốn được gặp mặt hai thân, mà chẳng lẽ ngày nay sinh-tử đáo đầu, còn cứ giấu quanh, không ngỏ một lời cho biết.

Gia-tường công chúa ngẫm nghĩ hồi lâu, mới gạt nước mắt thuật chuyện đầu đuôi cho hoàng-tử biết mình là con *Hoàng-hậu*. Nào nhưng khi mới sinh, để nằm vào hộp thuốc mà xách ở trong cung đem ra. Từ bấy đến nay vẫn nhận là con. *Phi-giao* lại hạ lệnh cấm không cho vào triều-kiến tại nam nội. Vì thế chỉ những âu sầu buồn bã mà không thể cầm nước mắt cho được.

Hoàng-tử không nghe nói mà rằng, khi đã nghe nói thì vật mình lăn khóc rồi nói:

— Tổ-phụ ơi! Chẳng hay có sao tổ-phụ lại nỡ bỏ muôn dặm giang-sơn này mà đi cho đành!

Hoàng-tử lại nói với *Gia-tường* công-chúa rằng:

— Công-chúa nuôi nấng tôi trong bấy nhiêu năm trời, quản bao những sự nhọc nhằn, thật là coi tôi cũng như con đẻ vậy. Tôi có biết đâu sự tình như thế. Thảo nào xưa nay công chúa không ẵm chị tôi mà chỉ hay ẵm tôi! Hôm trước *Nguyễn* tướng-công vào đây lại ngắm-nghía bàn chân tôi, tôi nghĩ lấy làm lạ. Đã đành rằng ngày nay tôi được yên sở, nhưng không biết thân-mẫu tôi ở trong cung bây giờ thế nào? Chẳng thà tôi không biết thì thôi, nay tôi đã biết thì ngồi yên sao được, vậy công-chúa cho tôi vào nam-nội, để bái-yết tổ-mẫu và thân-mẫu.

Gia-tường công-chúa nghe nói, lại khóc òa lên mà rằng:

— Hoàng-tử ơi! bấy nhiêu năm trời, tôi đây cũng nhớ hai thân mà không được vào triều bái. Hễ ngày nay biếm-truất được *Phi-giao* thì tôi sẽ đem hoàng tử vào nam-nội, nhưng chỉ sợ *An-quốc* tướng-quân biết chuyện thì thật tai-vạ tày trời. Vậy hãy đợi xem tin tức thế nào, bấy giờ mới có thể quyết-định được.

Bỗng thấy *Bảo-mẫu* ở đâu chạy đến, nét mặt hớn-hở mà nói với *Gia-tường* công-chúa rằng:

— Dạ đám bẩm công-chúa!...

Bảo-mẫu nói chưa dứt lời thì hoàng-tử lại bưng mặt khóc. *Bảo-mẫu* kinh ngạc mà rằng:

— Hôm nay cậu học không thuộc phải không? Nếu vậy cũng xin công-chúa hãy tha phạt cho cậu.

Gia tường công-chúa khóc mà đáp rằng:

— Nào có phải như thế đâu!

Nói xong, liền thuật lời hoàng tử nói cho *Bảo-mẫu* nghe. *Bảo-mẫu* khen rằng:

— Nếu vậy thì thật là hiếm có! mới ngần này tuổi đầu mà đã có lòng hiếu-thuận!

Bảo-mẫu lại nói với *Gia-tường* công-chúa rằng:

— Dạ đám bẩm công chúa! công-chúa nên lấy làm mừng. Việc nước ngày nay mười phần đã được đến 8 phần rồi. Gia-tường vừa có tin báo để công-chúa biết rằng thai-hậu lâm triều, đã biếm-truất *Phi-giao* và nã-tróc *Mã-thuận*, xin công-chúa chớ lo-ngại.

Hoàng-tử nghe được tin ấy, mừng-rỡ mà rằng:

— Công chúa ơi! Nếu vậy thì xin công-chúa mau-mau dắt tôi vào cung.

Gia-tường công chúa nói:

— Bây giờ triều-chính chưa định, các quan triều-thần chưa biết ai trung ai gian, nếu hoàng-tử vào cung thì khiến người sinh nghi, khó lòng mà bảo-toàn được tính-mệnh.

Bảo mẫu cười mà bảo rằng:

— Cũng chẳng khó chi điều ấy! Hoàng tử cứ nhận là con công-chúa thì hồ dễ mấy kẻ đã biết được tường. Nhưng việc này tất phải đợi hai quốc-cữu về đây, chứ bây giờ thì trước sau phủ phò-mã này đều có cấm-binh canh thủ. *(Còn nữa).*

Certifié l'insertion — Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn — Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Luan

Năm thứ mười một. — 30 thu 1845 — SỐ [illegible] — NGÀY THỨ TƯ 16 MAI 1923

Trung Bắc Tân Văn